

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
ข้อมูล ณ วันที่ 14 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2568

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

1. ชื่อ-สกุล นายเชาวลิต โสสวัสดิ์
2. เลขประจำตัวประชาชน
3. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ 110 หมู่ 4 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 40220
โทรศัพท์ 087-9480239 Facebook นายเชาวลิต โสสวัสดิ์ Line-.....
4. ปีเกิด พ.ศ. 2509
5. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
6. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถาบันการศึกษา ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ
คณะ/สาขาวิชา-.....
7. อาชีพปัจจุบัน
☐ 7.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ 7.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร ระบุ คณะกรรมการสกกต.
8. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร 400,000 บาท/ปี
9. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. 2568

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก เกษตรผสมผสาน
2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน 2 แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
 1. แปลงเรียนรู้ปาล์มน้ำมัน
 2. แปลงเรียนรู้อ้อยโรงงาน

3. ฐานเรียนรู้ จำนวน 7 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. เทคโนโลยีการผลิตปาล์มน้ำมัน
2. เทคโนโลยีการผลิตอ้อยโรงงาน
3. การจัดการดินปุ๋ย (ผลิตปุ๋ยคอก น้ำหมักชีวภาพ ตรวจวิเคราะห์ดิน ปุ๋ยสั่งตัด)
4. เศรษฐกิจพอเพียงด้านประมง (การเพาะเลี้ยงปลากินพืช การทำแซนวิชปลา)
5. การสุขาภิบาลคอกปศุสัตว์ (การทำความสะอาด กำจัดกลิ่น การจัดการมูลสัตว์)
6. การปลูกผักยกแคร่
7. การเพาะเห็ด

4. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 4 หลักสูตร ประกอบด้วย

4.1 หลักสูตรหลัก จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย

- 4.1.1 การลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน
- 4.1.2 การลดต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงาน

4.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน 9 หลักสูตร ประกอบด้วย

- 4.2.1 เกษตรผสมผสาน
- 4.2.2 บัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม
- 4.2.3 การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมัน
- 4.2.4 การลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงาน
- 4.2.5 การจัดการดินปุ๋ย
- 4.2.6 เศรษฐกิจพอเพียงด้านประมง
- 4.2.7 การสุขาภิบาลคอกปศุสัตว์
- 4.2.8 การปลูกผักยกแคร่
- 4.2.9 การเพาะเห็ด

4.3 หลักสูตรเสริม จำนวน 1 หลักสูตร ประกอบด้วย

- 4.3.1 การบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

4.4.1 หลักสูตรที่มีความโดดเด่น คือ “การจัดการดินและปุ๋ย”

วัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ช่วยให้พืชมีการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตสูง พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอ ด้านทานโรคและแมลงได้ดี และลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่จำเป็น เนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่เริ่มเก็บตัวอย่างดิน วิเคราะห์ธาตุอาหารตรวจสอบความเป็นกรด-ด่าง (PH) ปริมาณธาตุอาหารหลัก (NPK) และวางแผนการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินที่เหมาะสมกับพืชชนิดนั้น ร่วมกับการบรรยายเชิงวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจมากขึ้น

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

นายชาวลิต โสสวัสดิ์ ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอสีชมพู ได้เข้าร่วมประชุม เชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด ซึ่งจังหวัดขอนแก่นได้จัดการประชุมประจำปี 2568 จำนวน 4 ครั้ง เพื่อวิเคราะห์และจัดทำแผนการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อไป

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่มีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พึ่งพาตนเองได้ และเชื่อมโยงกับตลาดอย่างยั่งยืน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ปัญหาอุปสรรค ศักยภาพของเกษตรกร และการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ การเกษตรกร ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนการจัดทำแผน

1. การวิเคราะห์สถานการณ์พื้นที่ ศพก.และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร่วมกันเก็บข้อมูลสถานการณ์การผลิตของเกษตรกร เช่น ปริมาณผลผลิต ต้นทุน ปัญหาโรคแมลง การจัดการน้ำ ฯลฯ
2. การจัดเวทีประชาคมระดมความคิดเห็นระดับหมู่บ้านและตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร ผู้นำชุมชน และกลุ่มเกษตรกร โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาและกิจกรรมที่ต้องการให้ดำเนินการในปีงบประมาณนั้น
3. การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ระดับอำเภอ ซึ่งประกอบด้วยเกษตรกรต้นแบบ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันพิจารณาและจัดทำแผนปฏิบัติการราย ศพก. โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับจากเวทีประชาคมและข้อเสนอจากพื้นที่
4. การจัดทำเอกสารแผน หลักจากได้ข้อสรุปจากการประชุม คณะกรรมการจะทำเอกสารแผนปฏิบัติการราย ศพก. โดยระบุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กิจกรรมหลัก งบประมาณที่ต้องใช้ และหน่วยงานรับผิดชอบ พร้อมแนบแผนผังพื้นที่และแปลงเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. การนำเสนอแผนเข้าสู่คณะกรรมการระดับจังหวัด นำเสนอแผนต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด เพื่อให้พิจารณาไว้ใน “แผนบูรณาการระดับจังหวัด”

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

- เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ
- ผู้นำเกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบใน ศพก.
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- เครือข่ายเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน
- ภาคเอกชน (ถ้ามี)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

1.1 แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ต้องการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตร การทำเกษตรแบบเดิมๆ อาจทำให้ผลผลิตไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ ฤดูกาล และประสบการณ์ เมื่อใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำการเกษตร เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอและเหมาะสม ผลผลิตสูงขึ้นและมีคุณภาพ อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนการผลิต และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินเสื่อมสภาพ ขาดความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทำให้สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า จึงเป็นสิ่งผลักดันอยากจะใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด โดยการใช้ผลตามค่าวิเคราะห์ดินในการวางแผนการใส่ปุ๋ย เพื่อกำหนดปริมาณและชนิดปุ๋ยที่เหมาะสม ช่วยให้พืชเจริญเติบโตให้ผลผลิตสูง พืชได้รับธาตุอาหารที่เพียงพอ และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี ที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรม ได้มีการนำเทคโนโลยีและวิธีการที่เหมาะสมมาปรับใช้ในพื้นที่ เช่น การนำเทคโนโลยีการตรวจวิเคราะห์ดิน วิเคราะห์หาความเป็นกรด-ด่าง ธาตุอาหารในดิน เพื่อสามารถปรับปรุงบำรุงดินได้อย่างแม่นยำ และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต , การลดการระบาดของศัตรูพืช เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์เชื้อราไตรโคเดอร์มา หรือแมลงศัตรูธรรมชาติ ทำให้ลดปริมาณการใช้สารเคมี

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

วิเคราะห์ตรวจสอบสภาพพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาดินเสื่อม น้ำ โรคพืช ระบาด ปังจี้ที่มีผลกระทบต่อผลผลิต ค่าความกรด-ด่าง และดำเนินการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับปัญหานั้นๆ ควบคู่กับการติดตามผลและบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโต

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน

1.เก็บตัวอย่างดิน โดยการสุ่มเก็บตัวอย่างดินกระจายทั่วแปลง แล้วตากให้แห้งในที่ร่มบดละเอียด และร่อนเอาเศษหิน รากไม้ออก

2.ตรวจวิเคราะห์ดิน โดยใช้ชุดทดสอบของกรมพัฒนาที่ดิน (LDD Test Kit) เพื่อตรวจสอบความเป็นกรด-ด่าง (PH) ปริมาณธาตุอาหารหลัก (NPK) และความเค็มของดินในแปลง

3.นำผลวิเคราะห์มาวางแผนการใช้ปุ๋ย โดยเลือกชนิดและปริมาณปุ๋ยให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชและสภาพดิน

4.กระปรังดินตามผลวิเคราะห์ ใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยพืชสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและปรับโครงสร้างดิน ใช้อินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มความร่วนซุยและจุลินทรีย์ การปรับ pH ดิน เช่น หากดินเป็นกรดมากใช้โดโลไมท์หรือปูนขาวตามคำแนะนำเพื่อปรับสภาพ จัดการระบบน้ำ เพื่อป้องกันการชะล้างธาตุอาหารและควบคุมความชื้นให้เหมาะสม

5.ใส่ปุ๋ยให้ถูกเวลาและวิธี

- ใส่ปุ๋ยตามช่วงการเจริญเติบโตของพืช
- ใช้วิธีโรยข้างแถว หยอดหลุม หรือหว่านแล้วคลุมดิน

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	2	ชนิด ประกอบด้วย
1.1) ปาล์มน้ำมัน	พื้นที่ปลูกจำนวน	13 (ไร่-งาน-วา)
1.2) อ้อยโรงงาน	พื้นที่ปลูกจำนวน	20 (ไร่-งาน-วา)
2) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	1	ชนิด ประกอบด้วย
2.1) ปลานิล	จำนวน	1 (บ่อ)
3) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	1	ชนิด ประกอบด้วย
3.1) วัว	จำนวน	5 (ตัว)
4) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด	3	ชนิด ประกอบด้วย
4.1) เห็ด	จำนวน	1 (โรงเรือน)
4.2) ผักยกแคร่	จำนวน	1 (หน่วย.....)
4.3) หม่อน	จำนวน	6 (ไร่) ปลูกแทรกปาล์มน้ำมัน

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

1) สินค้า ปาล์มน้ำมัน มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

1.1) ต้นพันธุ์ ต้นละ 130 บาท/ต้น	เป็นเงิน	2,860 บาท/ไร่
1.2) ปุ๋ยเคมี สูตร 21-0-0	เป็นเงิน	1,600 บาท/ไร่
1.3) ค่ายากำจัดศัตรูพืช	เป็นเงิน	300 บาท/ไร่
1.4) ค่าน้ำมันสูบน้ำ	เป็นเงิน	200 บาท/ไร่
1.5) ค่าขนส่ง	เป็นเงิน	6,000 บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต 10,960 บาท/ไร่		
รายได้ 20,000 บาท/ไร่		

2.3 รายได้ของเกษตรกรรูปแบบ มีดังนี้

1) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เหตุและผล

เฉลี่ยรายได้วันละ 200 บาท/วัน

2) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

3) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ปาล์มน้ำมัน

เฉลี่ยรายได้เดือนละ 20,000 บาท/เดือน

4) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ อ้อยโรงงาน

เฉลี่ยรายได้ปีละ 200,000 บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

จากการดำเนินงานในฐานะเกษตรกรต้นแบบและผู้ดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ฯ ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์ในด้านการพัฒนาความรู้และทักษะทางการเกษตร สามารถนำเทคโนโลยีและแนวทางใหม่ๆ มาปรับใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และมีรายได้ที่มั่นคงสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

สำหรับเกษตรกรรายอื่น ได้มาศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรมอบรม สาธิต และการให้คำปรึกษา สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาร่วมกันในชุมชน เกิดการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในงานกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การใช้เทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัด มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยการใช้ผลตามค่าวิเคราะห์ดินในการวางแผนการใส่ปุ๋ย เพื่อกำหนดปริมาณและชนิดปุ๋ยที่เหมาะสมที่สุดในการใส่ ช่วยลดการใส่ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และป้องกันการชะล้างสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ใบปาล์ม น้ำมัน เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมัก ช่วยปรับปรุงโครงสร้างดินเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ และลดการเผาใบปาล์มในแปลง ซึ่งเป็นสาเหตุของฝุ่น PM2.5

3.2 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การควบคุมศัตรูพืช โดยใช้จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์และแมลงตัวห้ำ แทนการใช้สารเคมี ซึ่งช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังมีการปลูกปอเทือง เพื่อไถกลบเป็นปุ๋ยพืชสด เนื่องจากเป็นพืชตระกูลถั่วที่มีไนโตรเจนสูง และปลูกหญ้าแฝกช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ลดการสูญเสียหน้าดินและน้ำ

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

4.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

สามารถวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ เช่น ภูมิอากาศ น้ำ ปริมาณผลผลิต และลักษณะของดิน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สำคัญต่อการวางแผนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ช่วยให้สามารถถ่ายทอดความรู้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่เกษตรกรรายอื่นและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับฤดูกาล การจัดการน้ำในช่วงแล้งหรือฝนตกหนัก และการปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชแต่ละชนิด

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมภายใต้ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเป็นจุดอบรมและศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเนื้อหาการอบรมเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร เช่น การบริหารจัดการพื้นที่ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่โดยปรับให้เหมาะสมกับพื้นที่ การใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน การใช้เศษวัสดุเหลือใช้แปลงให้เกิดประโยชน์สูงสุด และได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ทั้งในรูปแบบการบรรยาย สาธิต และการฝึกปฏิบัติจริงในแปลงเกษตร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเองได้

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

1) การให้คำปรึกษาเกษตรกรเรื่องการปลูกปาล์ม น้ำมัน การแก้ปัญหาการระบาดของโรคพืชและแมลง หรือปัญหาด้านการตลาด การขยายพันธุ์

2) การให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการแก้ไข เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การใช้ชีวภัณฑ์ควบคุมโรค การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรือปลูกพืชตระกูลถั่ว หรือปรับเปลี่ยนชนิดพืชให้เหมาะสมกับฤดูกาลและความต้องการของตลาด

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ได้ดำเนินการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารและวิชาการเกษตรแก่เกษตรกร ด้านเกษตรหรือด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ และสามารถประสานงานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการเกษตรกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงนโยบายหรือโครงการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านช่องทางต่างๆ เช่น บ้ายประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ กลุ่มไลน์ของเกษตรกร และการประชุมกลุ่มย่อยในชุมชนในด้านวิชาการเกษตร

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือ เกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การดำเนินการขยายผลองค์ความรู้ด้านการเกษตรสู่เกษตรกร โดยใช้ช่องทาง เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สาธิต การลงพื้นที่ และการเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์

การนำความรู้ไปปฏิบัติ เกษตรกรในชุมชนได้นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในแปลงของตนเองจริง เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ ควบคุมโรคและแมลง การปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชหมุนเวียน และการวางแผนการผลิต

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร สามารถลดต้นทุนการผลิต เพิ่มคุณภาพปริมาณผลผลิต การได้รับรองมาตรฐานสินค้าและการร่วมกลุ่มเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเกษตรที่มีความยั่งยืนและสามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

มีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ อบต. และกลุ่มเกษตรกร ในการจัดกิจกรรมอบรม ถ่ายทอดความรู้ และร่วมเวทีประชาคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้านการเกษตร ด้านการผลิต รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งข้อมูลด้านวิชาการ

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไบบ้าง

- 1) เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร
- 2) เป็นสื่อกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน นำข่าวสารด้านเกษตรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้รับรู้
- 3) เป็นสถานที่อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิชาการ และเทคโนโลยีการผลิต
- 4) เป็นตัวแทนของ ศพก. อำเภอสีชมพู ไปร่วมประชุมเชื่อมโยงการดำเนินงานคณะกรรมการเครือข่ายศพก.แปลงใหญ่ ระดับจังหวัด

4.2 ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

4.2.1 ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

มีความภาคภูมิใจได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านการเกษตรในชุมชน ทั้งในด้านถ่ายทอดความรู้ เทคนิค หรือส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็งให้กับชุมชน

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

นอกจากเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้แล้ว ยังเป็นอาสาสมัครเกษตร และงานอาสาอื่นๆ จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและขอช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ มีใจรักในชุมชนและพื้นที่ ต้องการให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สละเวลาส่วนตนเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนร่วม

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

มุ่งมั่นในการทำงาน มีใจรักในชุมชน เสียสละเวลา ใช้พื้นที่ส่วนตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้สนใจมาศึกษาดูงานให้ความรู้ โดยไม่หวังผลตอบแทน

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

ฝันให้ไกลไปให้ถึง ถ้าตั้งใจอะไรก็ทำได้

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- 1.1 นางสาวอณูรินทร์ พิมพ์อิทธิภัทร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญ
- 1.2 นางสาวยุวรัตน์ บุญเกษม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญ
- 1.3 นางณัฐชา ศรีสายเชื้อ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

การถอดบทเรียนดำเนินผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม และสะท้อนความเป็นจริงในพื้นที่ ได้แก่

- 2.1 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับเกษตรกรต้นแบบและเจ้าหน้าที่ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงประสบการณ์
- 2.3 การสังเกตการณ์ (Observation) ในกิจกรรมอบรมและแปลงเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมและผลการ นำองค์ความรู้ไปใช้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) จากเอกสารรายงาน ภาพถ่าย และบันทึกกิจกรรม เพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

2.5 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อประเมินผลกระทบและความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม

2.6 กระบวนการทั้งหมดมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสะท้อนผลการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ต่อไป

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

1.1 เวลาที่จำกัดและภาระงานของผู้เกี่ยวข้อง ทำให้การนัดหมายและกิจกรรมถอดบทเรียนเป็นไปอย่างลำบาก

1.2 แบบสัมภาษณ์มีข้อมูลในเชิงลึกบางข้อเป็นหลักวิชาการต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจคำถาม และตีความ

***หมายเหตุ

1. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

2. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการ

ดำเนินงานของ ศพก.